

was na deze onthulling spoedig ten einde, met het laatste, niet bepaald streefende woord mijnerzijds. Zulke ondervindingen zou men meer kunnen opdoen, als men ten minste begon met te eischen, dat ieder „attest" rechtstreeks moet worden aangevraagd door dengene, voor wien het bestemd is. Er zou blijken, dat de meeste werkgevers en verzekeraars zeer goed in de gelegenheid zijn, hun personeel of verzekerden te doen controleeren, maar dat zij, zoo mogelijk, liever klaploopen op onze onnoozelheid en onze vrees voor last met onze patiënten, welken last zij, zooveel zij kunnen, vermeederen door, op de wijze der hier genoemde verzekeringsmaatschappij, te trachten, de patiënten tegen ons aan te hitsen. Onze plicht is het dan, gelijk de Centrale Commissie deed, aan onze patiënten den werkelijken steen des aanstoots te wijzen.

OORLOGSHULP AAN FRANSCH E ARTSEN. — De hulp, die aan de noodlijdende artsen in Frankrijk wordt geboden door de collega's, die nog in behoorlijke of gunstige omstandigheden verkeerden, is werkelijk grootsch. Het daartoe geofferde bedrag heeft reeds de 300000 frcs. overschreden. Op de derde lijst van giften vindt men de namen van bekende geneeskundigen, sommige met bedragen van 1000 frcs. er achter. Ook een aantal geneeskundige vereenigingen staan op de lijst. Hieronder de dermatologenvereeniging met een bedrag van 4000 frcs. (*Paris Médical*).

EEN INTERNATIONAAL EUVEL. — De Fransche dagbladen hebben zich beziggehouden met een gebeurtenis, die nogal ergernis heeft verwekt. Een aantal apothekers hadden in goed vertrouwen een stof afgeleverd, die aspirine moest voorstellen, en daarvoor was uitgegeven door een buitenlandsch huis, maar geen aspirine bevatte. De apothekers waren door de lage prijs verlost en hadden niet onderzocht, wat hun was geleverd. *LINOSSIER* bespreekt dit geval in *Paris Médical*. Hij wijst op de onevenredigheid tusschen de hooge studie-eischen, die den apotheker worden gesteld en de geringe vruchten, die de verkregen kennis voor de meesten draagt. De apotheker kan zijn grondstoffen niet meer, als eertijds, zelf maken. Geëischt mag worden, dat hij onderzoekt, wat de nijverheid hem levert. In plaats daarvan zullen de beteren hun geneesmiddelen bestellen bij de meest vertrouwbare fabrikanten, terwijl de minderen de goedkoopste opzoeken. De beteren moesten evenwel zelf het wetenschappelijke werk verrichten, waartoe zij zijn opgeleid. Intusschen vindt het publiek het niet noodig, hun daarvoor te betalen; het zoekt voor de regelmatige geneesmiddelen dengene, die de goedkoopste waren aanbiedt. Maar het wordt boos als het bemerkt, dat het waar naar zijn geld krijgt. Voor de specialité heeft men evenwel zijn geld wel over, en een zeker aantal geneeskundigen laat zich leiden door het domme verlangen der cliënten. Zóó wordt het kwaad steeds erger en wordt de apotheker een komenijswinkelier, overal waar men meent, het sociaal belang te dienen door de medicijnen enkele dubbeltjes goedkooper te maken.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE SALVARSAANBEHANDELING BIJ TABES EN DEMENTIA PARALYTICA.

I.

Aan collega DE SMITT zou ik willen antwoorden, dat de door mij behandelde lijders aan dementia paralytica, ondanks de toediening van $4\frac{1}{2}$ à 5 gram neosalvarsaan — wat ik geen geringe gift kan noemen — regelmatig psychisch achteruit-

gingen. Afgezien van het feit, dat uitwendige omstandigheden overplaatsing van de patiënten naar een krankzinnigengesticht noodzakelijk maakten, zou ik, gezien de verslimming, geen aanleiding hebben gevonden, een twee phase van behandeling te doen aanvangen. De methode van GENNERICH durf ik niet goed aan, ik hoorde te veel van belangrijke prikkelingsverschijnselen na het inbrengen van salvarsaan binnen den duraalzak. Met belangstelling blijf ik uitzien naar de uitkomsten van collega DE SMITT, waar het betreft de lijdens aan dementia paralytica.

Aan de geestdriftige opmerkingen van SORMANI zou ik alleen willen toevoegen, dat hij mij van te veel pessimisme beschuldigt. Ik hoop, dat de lezer van mijn artikel den indruk heeft gekregen, dat ik de salvarsaanbehandeling bij tabes als een van zeer veel beteekenis beschouw. De uitkomsten van deze behandeling bij een tweede reeks van 5 tabeslijders hebben mij in deze overtuiging versterkt.

Amsterdam, 16 Januari 1916.

F. S. MEIJERS.

II.

Naar aanleiding van de meeningsverschillen over salvarsaantoediening bij dementia paralytica, vermeld ik hier de ontwijfelbare verbetering van een door mij aldus behandelde patiënte. Deze werd in April 1914 in een toestand van typische manie opgenomen. Het klinisch onderzoek leverde geen enkel verschijnsel van dementia paralytica op, hoewel niet verzuimd werd in die richting te zoeken. Eerst op het einde van Juni vond de verdenking op die ziekte steun in het — somwijlen — brabbellend uitspreken van moeilijke woorden. In Augustus lichte ataxie bij het loopen. *Geleidelijk* werd de toestand erger. In Februari 1915 en begin Maart kreeg patiënte eenige zware duizelingen met bewustzijnsstoringsen. Het onderzoek van het bloed en van het spinaalvocht op 5 Maart 1915 gaf sterk positieve WASSERMANN-reactie; NONNE Phase I positief; 39 lymphocyten per mM^3 spinaalvocht.

Zoo was de zieke een vergeetachtige en ook verder psychisch sterk gestoorde, zwaar atactische, bedlegerige lijdere aan dementia paralytica met een uitersten graad van spraakverlamming en uitgesproken schrijfstoornis in haar onsamenvangende schrifturen, toen ik op 10 Maart 1915 met de behandeling begon. Deze bestond in neosalvarsaantoediening:

10 Maart	0.3	intraveneus	0.001	} intralumbaal met ongeveer 5 cm^3 eigen spinaalvocht verdund.
17 „	0.45	„	0.001	
26 „	0.3	„	—	
1 April	0.45	„	0.001	
17 „	0.6	„	0.001	
1 Mei	0.9	„	0.001	
22 „	0.9	„	0.001	

Toen ik op het laatst van Mei, door omstandigheden van mijn wil onafhankelijk, de behandeling moest staken, was de patiënte aanzienlijk verbeterd. Reeds in het laatst van April schreef zij geordende brieven, waarin zij haar dank betuigde voor de „genezing”, er bijvoegend, dat zij nu weer hard door den tuin kon loopen: inderdaad liep zij toen reeds dikwijls op vloten draf om een grasperk heen. Den 11den Mei schreef zij, niets zenuwachtig meer te zijn, geen hoofdpijn meer te hebben, enz., „niets deert mij meer”. Zij sprak toen ook weer veel beter. Een hypomaniakale toestand met prikkelbaarheid en schommelingen naar den depressieven kant waren op licht dementen bodem voor haar volslagen versuffing in de plaats getreden. Deze verrassende verbetering van haar lichamelijken en geestelijken toestand en het heel andere uiterlijk en innerlijk van haar schriftelijke producten viel zelfs het personeel op.